

عوامل موثر در افزایش نابرداری اجتماعی کدامند؟

پژوهشگران جامعه‌شناسی با انجام یک مطالعه، بردباری اجتماعی و ارتباط آن با امنیت اجتماعی در شهر تهران را مورد بررسی قرار دادند.

پژوهشگران جامعه‌شناسی با انجام یک مطالعه، بردباری اجتماعی و ارتباط آن با امنیت اجتماعی در شهر تهران را مورد بررسی قرار دادند.

به گزارش ایسنا، در تاریخ طولانی ایران، نشانه‌های بسیاری از هم‌زیستی اقوام و مذاهب یافت می‌شود؛ این تنوع و تکرر ریشه‌های تاریخی دارد و بیش از هر چیز ناشی از موقعیت ممتاز کشور به عنوان چهارراهی جهانی است که همواره کانون تلاقی فرهنگ‌ها و تمدن‌های گوناگون و عرصه رفت و آمدها و هجوم‌های مختلف بوده است و این موقعیت ویژه زمینه‌ساز جاگیر شدن گروه‌های قومی و مذهبی مختلف در آن شده است.

در گذشته اقوام و گروه‌های مختلف بیشتر به صورت جدا از یکدیگر و هر کدام در سرزمین‌های مخصوص خود زندگی می‌کردند. به همین دلیل این تنوع شاید تا قبل از دوران مدرن به ویژه چند دهه اخیر موضوع مهمی به شمار نمی‌رفت. اما امروزه تحت تاثیر مهاجرت و رشد بی‌رویه شهرنشینی، ترکیب جمعیتی بسیاری از شهرها از نظر تنوع قومی، مذهبی و ... دچار تغییرات اساسی شده و موضوع بردباری اجتماعی از اهمیت خاصی برخوردار شده است.

«بردباری اجتماعی» یکی از مهم‌ترین نیازهای جوامع چندفرهنگی و چندقومیتی است و نابرداری اجتماعی بیش از هر چیز نشان‌دهنده عدم قبول تفاوت‌هایی مثل تفاوت‌های قومی، زبانی، طبقاتی، سیاسی و ... است. ایران به دلیل داشتن اقوام، اقشار و گروه‌های مختلف فرهنگی، سیاسی و اجتماعی؛ ظرفیت زیادی در گسترش و تعمیق «نابرداری اجتماعی» دارد.

نابرداری اجتماعی می‌تواند منشا بسیاری از خشونت‌های اجتماعی در سطوح مختلف تعاملات روزمره، سازمان‌ها، نهادها و روابط بین منطقه‌ای و سطح ملی و بین‌المللی باشد و ارتباط تنگاتنگی با پدیده امنیت اجتماعی دارد.

با توجه به اینکه احساس ناامنی می‌تواند یکی از عوامل کاهش بردباری اجتماعی در بین شهروندان باشد؛ پژوهشگران جامعه‌شناسی با انجام یک مطالعه رابطه احساس ناامنی اجتماعی و نابرداری اجتماعی را در بین شهروندان تهرانی بررسی کردند.

برای انجام این تحقیق و جمع‌آوری داده‌های مطالعه؛ شهر تهران به پنج بخش شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم شد و از هر بخش یک منطقه و از هر منطقه نیز یک محله، به صورت تصادفی انتخاب شد. در مرحله نهایی نیز پژوهشگران در محلات منتخب از هر سه خانه یک خانه را انتخاب کردند و با سرپرست یا یکی از اعضای بالای ۱۸ سال خانواده مصاحبه انجام شد.

در نهایت پژوهشگران با ۷۶۸ نفر از افراد ساکن در مناطق یک، پنج، هشت، ۱۲ و ۱۹ مصاحبه کردند و با پرسش‌نامه، اطلاعات مورد نیاز جمع‌آوری شد.

احساس امنیت اجتماعی دارای چهار بعد احساس امنیت مالی، امنیت جانی، امنیت فکری و امنیت جمعی است و این متغیرها در پرسش‌نامه مورد سوال قرار گرفت.

۴۹.۵ درصد از شرکت‌کنندگان در این مطالعه مرد و ۵۰.۷ درصد مجرد بودند. کم‌تر از یک درصد از افراد دارای تحصیلات ابتدایی، ۴.۳ درصد دارای مدرک سیکل، ۱۴.۶ درصد دارای دیپلم، ۷.۴ درصد فوق‌دیپلم، ۲۹.۸ درصد لیسانس، ۲۵.۲ درصد فوق‌لیسانس و ۶.۶ درصد دارای مدرک دکتری بودند.

بررسی‌های این مطالعه نشان داد که بین درآمد و نابرداری اجتماعی رابطه معناداری وجود ندارد و با افزایش درآمد، میزان نابرداری کاهش یا افزایش نمی‌یابد.

در این تحقیق مشخص شد که بین احساس امنیت اجتماعی و نابرداری اجتماعی شهروندان تهرانی ارتباط معناداری وجود دارد. پژوهشگران این تحقیق با ذکر مثالی تشریح کردند؛ اگر شهروندان احساس کنند که امنیت اقتصادی و یا اجتماعی آن‌ها از جانب افراد مهاجر به خطر می‌افتد، این احتمال که در برابر آن‌ها بردباری کم‌تری داشته باشند و به گونه نابردبارانه رفتار کنند، وجود

دارد؛ زیرا ممکن است این گونه فکر کنند که مقصر بیکاری بسیاری از آن‌ها، حضور مهاجران است.

همچنین در این مطالعه عنوان شد که بین احساس محرومیت و نابردباری اجتماعی نیز ارتباط معنادار وجود دارد. پژوهشگران این مطالعه می‌گویند: به لحاظ نظری محرومیت از فعالیت‌ها و مزایای اجتماعی در بسترهای تبعیض آمیز اولیه می‌تواند موجب نابردباری اجتماعی شود. ممکن است از نظر برخورداری از امکانات رفاهی حق و حقوق اجتماعی، کل جامعه از سطح قابل قبولی برخوردار باشد، اما چون در محرومیت نسبی، موضوع مقایسه در میان است، این احتمال وجود دارد که افراد خود را با کسانی مقایسه کنند که از آن‌ها برخوردارترند و در نتیجه احساس محرومیت آن‌ها بیشتر شود.

به همین خاطر افراد متعلق به طبقات پایین، زمانی که شرایط زندگی‌شان را با افراد مرفه‌تر مقایسه می‌کنند، احساس محرومیت و ناخرسندی می‌کنند. البته یافته‌های این مطالعه حاکی از این بود که پاسخ‌گویان منطقه یک شهر تهران نیز احساس محرومیت دارند و این ناشی از مقایسه با افراد بالاتر از خود است.

در این مطالعه عنوان شد که بین سن و نابردباری اجتماعی نیز ارتباط معنادار وجود دارد. یعنی با افزایش سن، نابردباری اجتماعی نیز افزایش می‌یابد. به گفته پژوهشگران این تحقیق؛ از آن جایی که ایران از نظر جمعیتی کشوری جوان به شمار می‌رود، فرصت برای کاهش میزان نابردباری اجتماعی فراهم است؛ اما با حرکت جمعیت به سمت پیری و بالا رفتن میزان سالمندان در آینده امکان اجرای سیاست‌های کاهش نابردباری سخت‌تر خواهد شد.

یافته‌های این تحقیق نشان داد که بین میزان تحصیلات و نابردباری اجتماعی نیز ارتباط معنادار وجود دارد و با افزایش تحصیلات از نابردباری اجتماعی کاسته می‌شود. با افزایش چشم‌گیر تعداد تحصیل‌کردگان در دهه‌های اخیر در کشور، فرصتی در جهت کاهش میزان نابردباری فراهم شده است. به اعتقاد پژوهشگران این مطالعه؛ می‌توان با اجرای سیاست‌های درست و با تکیه بر جمعیت‌کنتر تحصیل‌کردگان، از سطح نابردباری اجتماعی کم کرد.

در انجام این مطالعه طوبی زمانی و عبدالرضا شاه محمدی؛ پژوهشگران گروه جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز و علی‌رضا محسنی تبریزی؛ از گروه جامعه‌شناسی دانشگاه تهران، مشارکت داشتند.

یافته‌های این مطالعه زمستان سال ۱۳۹۹ به صورت مقاله علمی با عنوان «تبیین جامعه‌شناختی احساس ناامنی اجتماعی و تاثیر آن بر نابردباری اجتماعی (مورد مطالعه ساکنان بالای ۱۸ سال شهر تهران)» در فصل نامه علمی امنیت ملی منتشر شده است.